

Planlegging, drift og avslutning av jordtipp/planeringsfelt

Hva - hvorfor - hvordan

Trygve Torsteinsen, Rådgiver

Norsk **Vest**
Landbruksrådgiving

Hva menes med Jordtipp / Planeringsfelt?

- **Jordtipp – Planeringsfelt**
 - Bruk av udyrka overskuddsmasser til nydyrking eller forbedring av dyrka areal
- **Jordflytting**
 - Flytte dyrka jord (Matjord) fra ett sted til et annet
- **Midlertidig inngrep på dyrka mark**
 - Grave opp dyrka mark – og legge den tilbake på samme sted (typ. Infrastrukturtiltak)

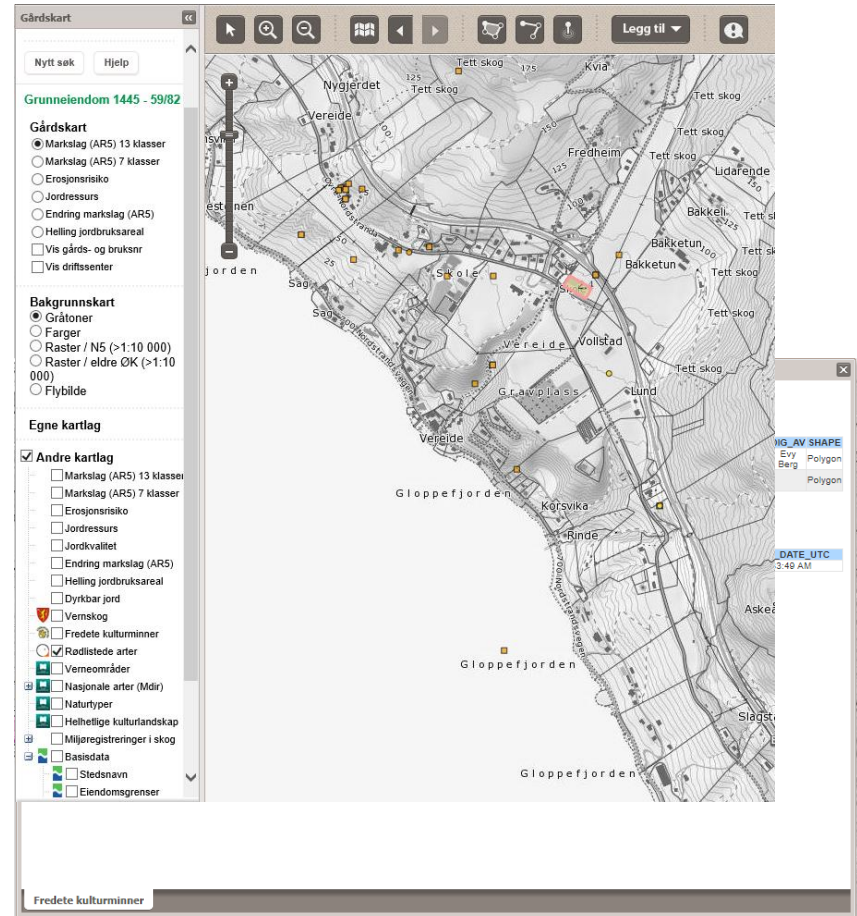
Kartlegging og forundersøkelser

- PÅ TIPPEN / FELTET
 - Kulturminner og miljøverdier
 - Vatn
 - Arealstatus (Dyrka jord?)
 - Jordart(er)
- PÅ UTTAKSSTEDET
 - Fare for ureine masser
 - Svartelista planter / karanteneskadegjørere
 - Arealstatus (Dyrka jord)
 - Masser – type og kvalitet

Kulturminner og miljøverdier

- <http://gardskart.nibio.no/>
 - Legg inn kommune + gårds- og bruksnr
 - Hak av det du er interessert i
- NB ! Ikke alt er registrert
 - Befaring - Bruk hodet !

Vatn

- Kartlegg alt av vatn på og rundt feltet
 - Kart + lokalkunnskap
 - Befaring under regnvær
 - Sigevatn i åpen grøft
 - Bekker evt. i rør
- Gjøres FØR innkjøring av masser starter !
- Hvor havner avrenningen fra feltet?
 - Behov for skjermende tiltak?

Arealstatus og jordarter

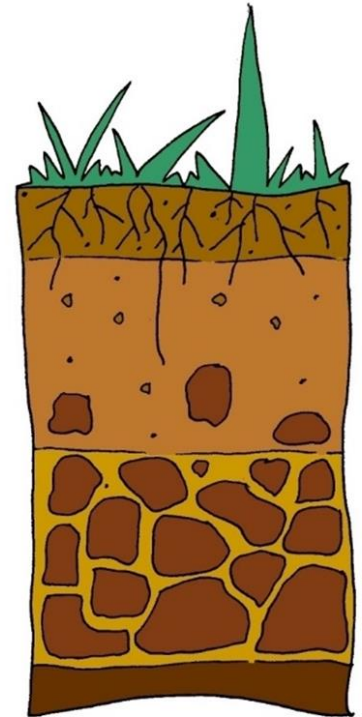
- På tippet / feltet
 - Fulldyrka jord tas vare på
 - A-sjiktet (matjorda) tas av nøyaktig og mellomlagres separat
 - Unntak for torvjord?
 - Underliggende jord (B-sjikt) BØR kanskje også tas vare på
 - Dersom det er god mineraljord og trengs til å dekke torvjord i en tipp

A-sjikt (matjord)

B-sjikt. Forvitra jord med strukturutvikling

C-sjikt. Forvitra jord uten strukturutvikling (Daujord)

Grunnfjell

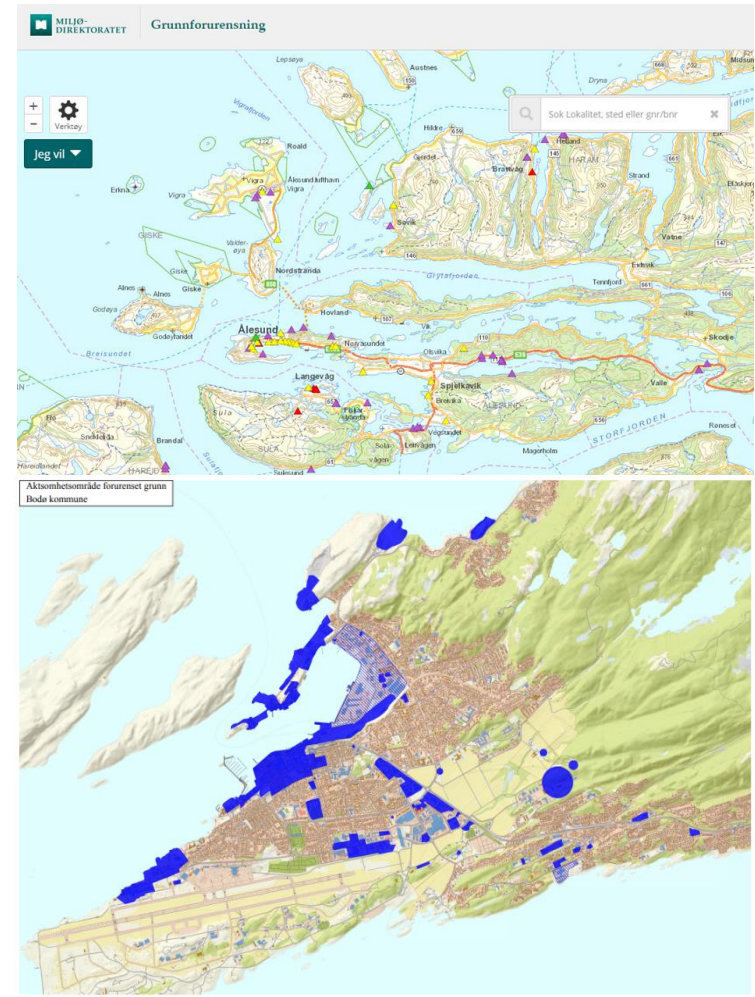

BRUK FORNUFT !

Ureine masser?

- Tiltakshaver SKAL vurdere om massene kan være ureine (forurensingsforskriften § 2-4)
 - Databasen Grunnforurensning
 - Aktsomhetskart (kommunale)
 - Geologiske kart
 - Tidligere bruk / historikk
 - Befaring på eiendommen
- Grunneier (mottaker) BØR gjøre det samme !!

Mottakskontroll

- På jordbruksareal skal det KUN brukes reine jord- og steinmasser
 - En klar og presis skriftlig avtale med tiltakshaver
 - Mengde og type masser
 - Hvor de kommer fra
 - Vurdert iht forskrift?
 - Rutiner for avvik
 - Egne forhåndsundersøkelser
 - Egenerklæring fra entreprenør/transportør
 - Se på hvert enkelt lass
 - Bom eller annen sperre slik at uvedkommende ikke får tilgang til tippområdet

Jordtippen Mjåtveit

Firma

Bil:.....

Prosjekt:.....

Faktura til:.....

Magnar Askeland
Roslandsvegen 293

5918 Frekhaug

Mobil: 91863484

Mail:

magnaraskeland@yahoo.com

Lass nr	Dato	Klokkeslett på tipp	Massetype	Lastested
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				

Sjåfør:.....

Bilnr:.....

Kun reine masser! Tipp på anvist plass, asfalt kun i asfaldungen.

Fremmede arter / svartelista planter / karanteneskadegjørere

- Masseflytting = flytting av organismer
 - Primær spredningsvei for enkelte problemugras
 - Bransjen mangler kunnskap
 - Naturmangfoldsloven
 - Forskrift om fremmede organismer
 - Bransjen mangler alternativ
 - Tildekking
 - Nedgraving
 - Varmebehandling
 - Lovlig avfallsanlegg
 - **Er jordbruksareal et alternativ?**

Karanteneskadegjørere i Norge

- Insekter, midd, nematoder

- *Ditylenchus destructor* (potetråtenematode)
- *Ditylenchus dipsaci* (stengelnematode)
- *Globodera rostochiensis* (Gul potetcystenematode (PCN))
- *Globodera pallida* (Hvit potetcystenematode) (PCN))

- Sopp

- *Mycosphaerella pini* (rødbandsjuka)
- *Phytophthora fragariae* (rød marg i jordbær)
- *Phytophthora ramorum*
- *Phytophthora rubi* (rød rotråte)
- *Sclerotium cepivorum* (løkhvitråte)
- *Challara fraxinea*

- Bakterier og fytoplasma

- Candidatus *Phytoplasma mali* (heksekost på eple)
- *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus* (lys ringråte)
- *Erwinia amylovora* (pærebrann)

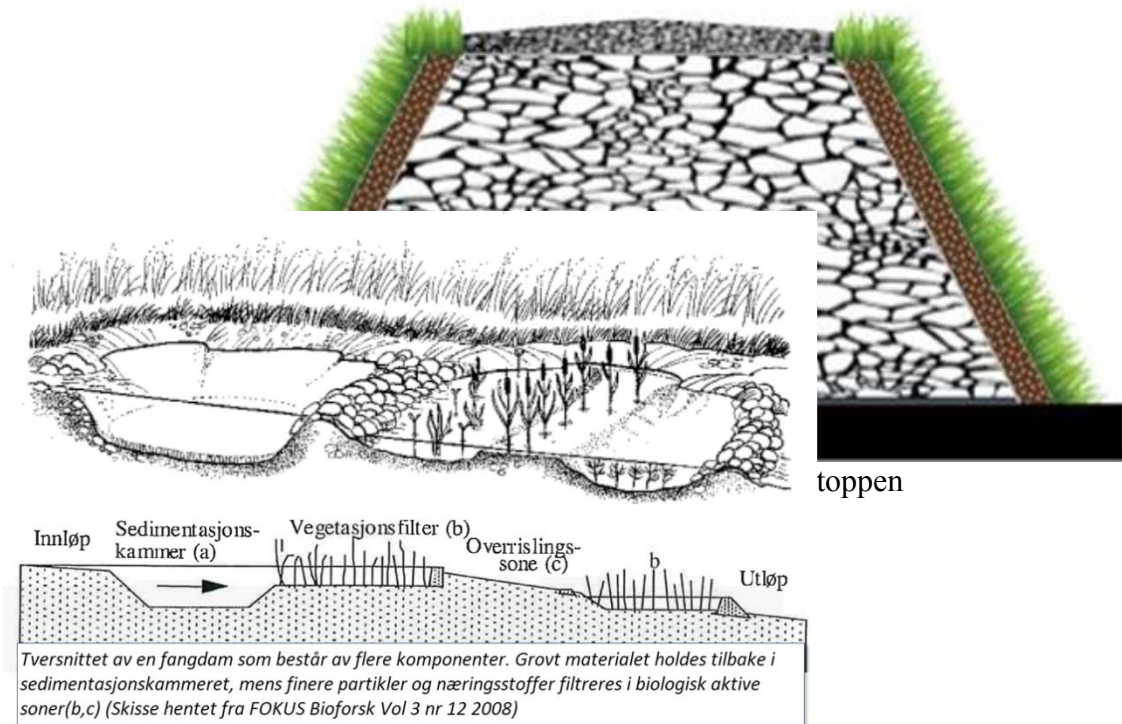

Kontakt Mattilsynet !!

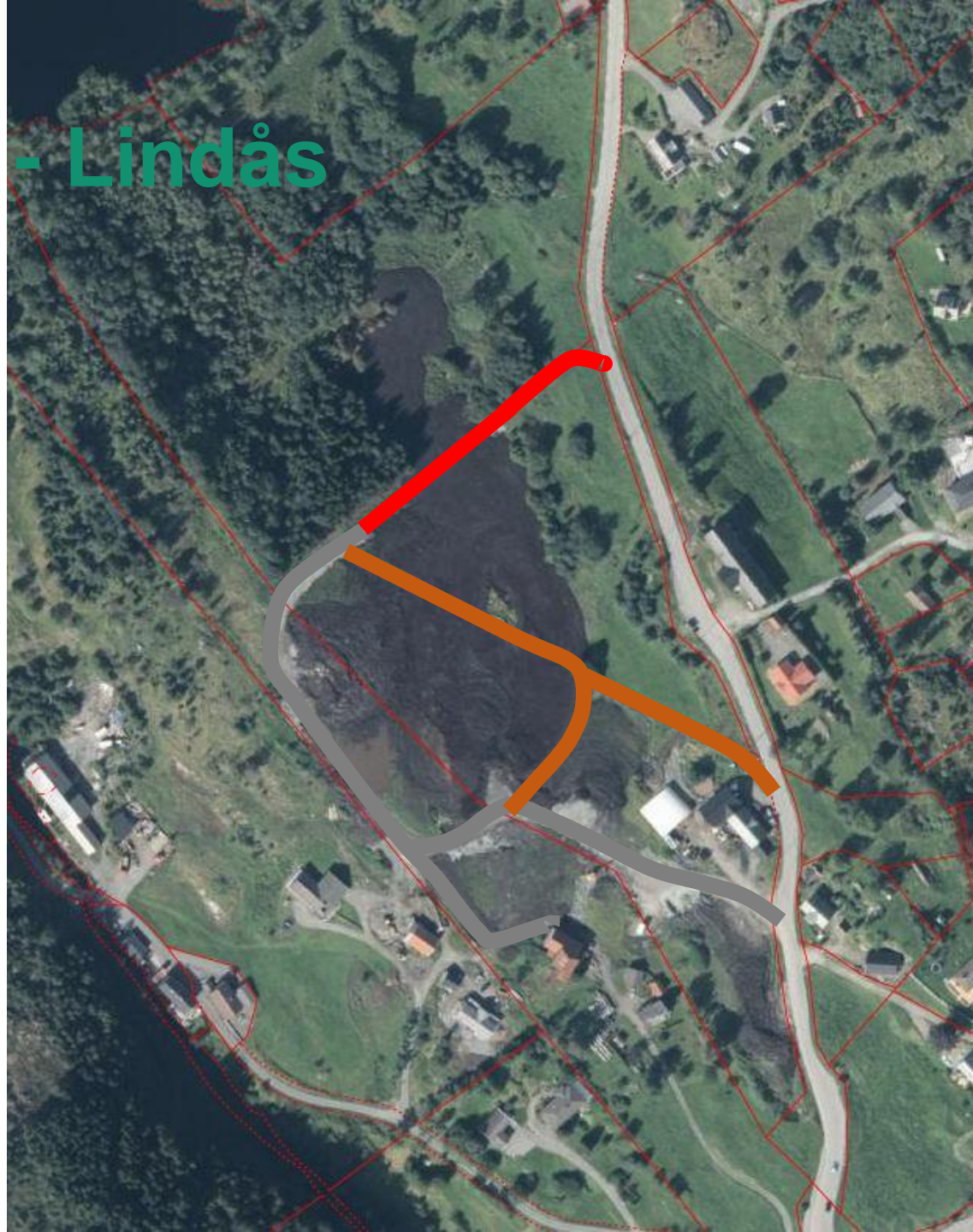

Utforming av jordtipp / planeringsfelt

- Begynn med veier og flomvoller
 - Evt fangdammer

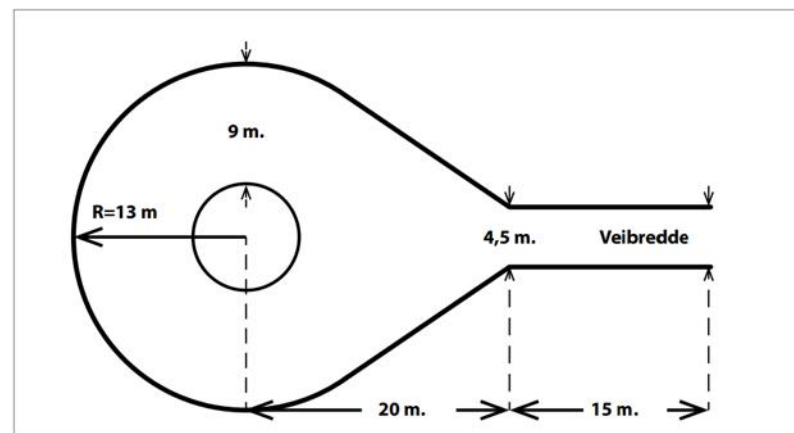

Terje Namdal - Lindås

Utforming av jordtipp / planeringsfelt

- Tipplasser og snuplasser
 - Evt. kjøre rundt?
 - Flere tipplasser gjør det mulig å legge rette masser på rett plass
- Mellomlager verdifulle masser
 - Mineraljord til toppdekke
- Hvordan skal det se ut tilslutt?
 - Terrengforming
 - Drenering
 - Veier og voller som grøfter

Figur V3.2 Rundkjøring med øy, vogntog med lass.

God tipp høyde gjør arbeidet effektivt, og det blir lettere å holde bilene rene. Husk stoppekant!

**Magnar
Askeland
Meland**

Flyfoto fra år 2000

**Norsk
Landbruksrådgivning**

Flyfoto fra 2006

- Oppstart i 2005
 - Flomvoll på plass
 - Vei og snuplass
 - Bekk lagt i rør
- 30 000 m³ blaut myrjord ble kjørt inn.

Flyfoto fra 2008

- 2 byggetrinn stoppes = kommer ikke inn mer masser.
- Arbeidet avsluttes fra entreprenørs side
- Området er blautt og ikke egnet til landbruksformål

Flyfoto fra 2011

- Bonden overtar driften av tippen
- Starter med å bygge veier rundt hele feltet
- Vollen heves
- Får krav om fangdam

Praktisk utføring:

- Har egne maskiner og førar
- Gode vegar fram til tipplass
- Bevisst på at ulike massar krev ulik plassering
- Sår til arealet når det er mulig og held det grønt gjennom arbeidet
- Beiting undervegs

Magnar Askeland - Meland

80% stein
Godt egnet til
vegbygging

Legger faste, gode masser langs veg, og drar den innover som toppdekke til slutt

16/11/2014 09:40

Svartelista planter (Parkslirekne) – kjempeproblem i vegskråninger, hager og deponier. Forsvinner i et intensivt drevet grasareal !!

Flyfoto fra 2013

- Tippen begynner å sette seg
- Forgrøfting med åpne, midlertidige grøfter
- Området holdes grønt, beites med småkalver

Flyfoto fra 2015

- Flere og permanente lukka grøfter
- Steinrydding
 - Spileskuff
 - Steinrive
- Blandet inn store mengder sand i torvjorda

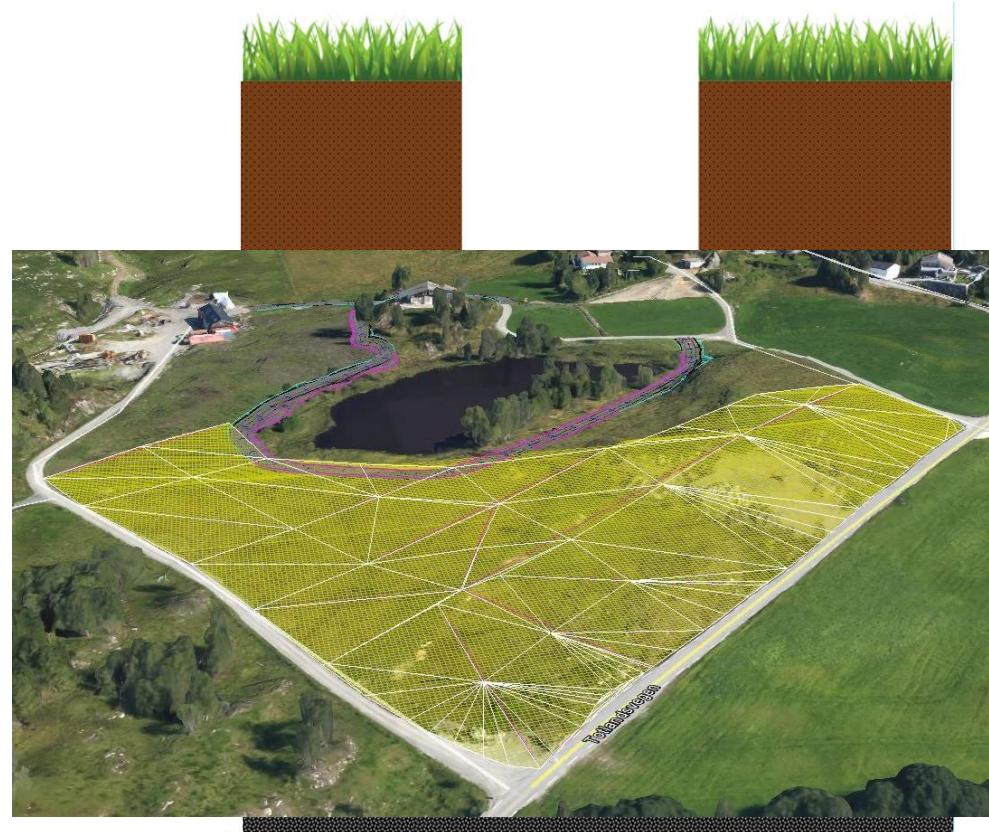
Miljøhensyn

- Masser lasta opp på bil = en verdifull ressurs
 - Gode mineraljordmasser strekkes over mest mulig areal
 - Torvjord «hermetiseres» under mineraljord
 - Hold tippet grønn
 - Kontroll på avrenningen
 - Ivareta almenhetens interesser

Ferdigstilling - drenering

- Forgrøfting
 - åpne grøfter til massene får tørket ut og «satt seg»
 - Kan evt legge ut stokker for å flytte på
- TENK overflateforming
 - Opptil 60% av nedbør KAN renne av på overflaten
- HUSK filtermasse i grøfta
 - Grov sagflis el. 2-4 mm singel
- GLEM fiberduken
 - Fiberduk har INGENTING i et dreneringsanlegg å gjøre

Ferdigstilling - steinplukking

- Avsluttende arbeid
 - Gjennomgraving ned til 50-60 cm med spileskuff - stor stein ristes ut og legges djupest mulig
 - Steinrive til slutt
 - 20-25 cm med «steinfritt» topplag

Ferdigstilling - matjordlag

- Helst mineraljord til toppdekke
 - I alle fall ikke REIN torvjord
- Jevning av overflate
 - Jorda «ringles» utover – minst mulig klapping, klatting, glatting, stryking og pussing
- Klart til kalking, gjødsling – evt harving før tilsåing og tromling.

